

ԱՆԱՌԱԿ ՈՐԴՈՒ ԿԻՐԱԿԻ

«Հայր, մեղանչեցի երկնքի դեմ ու քո առաջ»
(Ղուկաս 15:18-19)

Ղուկասի Ավետարանում կարդում ենք Հիսուսի հետևյալ առա-
կը.

«Մի մեծահարուստ երկու որդի ուներ: Կրտսեր որդին հորն է ներկա-
յանում ու պահանջում իր հարստության բաժինը: Հայրը իբրև փորձառու
մարդ, խրատում է նրան, որ ետ կանգնի իր այդ անմաստ քայլից, բայց
անօգուտ: Որդին վերցնում է իր բաժինը և գնում ուրիշ երկիր ու վատնում է
ամբողջ ունեցածը: Երկրորդ սով է ընկնում և նա ստիպված է լինում
խոզարած դառնալ, նույնիսկ նրան արգելվում է խոզերի առջև դրված
ուտելիքից օգտվել: Մի պահ անդրադառնում է, թե իր հոր ծառաները ինչ-
պիսի լավ խնամք են ստանում ու որոշում է վերադառնալ. «Հայր, մեղանչեցի
երկնքի դեմ ու քո առաջ, և այլևս արժանի չեմ քո որդին կոչվելու, ինձ
վերցրու իբրև քո աշխատավորներից մեկը» (Ղուկաս 15:18-19):

Ահա այստեղ մեր առջև բացվում է հրաշալի մի տեսարան:
Հայրը երբ հեռվից տեսնում է իր որդուն, վազում է դիմավորելու և
մեծ սիրով գրկում է նրան ու պատվիրում իր ծառաներին, որպեսզի
բերեն լավագույն հագուստները, իշխանության մատանին դնեն մա-
տին և նրա պատվին մորթեն ամենագեղեցիկը: Բնականորեն այս վի-
ճակը շփոթի է մատնում ավագ որդուն: Երբ նա գործից տուն է վերա-
դառնում ու տեսնում կատարվածը, բողոքում է Հորը ասելով, թե տա-
րիներ շարունակ ինքը նվիրումով ծառայել է, բայց Հայրը նույնիսկ
իբրև մի ուլ իսկ չի տվել, որպեսզի ընկերների հետ ուրախանա: Հայ-
րը հուզումով պատասխանում է. «Որդյակ դու միշտ ինձ հետ ես, և ամեն
ինչ, որ իմն է, քոնն է, բայց պետք էր ուրախ լինել և ցնծալ, որովհետև քո
այս եղբայրը մեռած էր և կենդանացավ, կորած էր և գտնվեց» (Ղուկաս 15:31-
32):

Անառակ Որդին երբ վերադարձավ, հայրը նրան չկոպտեց,
չհանդիմանեց, չբարկացավ, չքննեց, թե ինչպե՞ս ծախսեց իր հարս-
տությունը, ինչպիսի՞ անառակ կյանք վարեց, այլ գրկաբաց ընդունեց
նրան, համբուրեց, ուրախացավ և խնջույք պատրաստեց, բավական
էր, որ իր մոլորված որդին վերադարձել էր և հասկացել իր սխալն ու
դարձի եկել. «Կորած էր և գտնվեց»: Շատ հաճախ դժբախտաբար մենք
ուրիշների մեջ միայն թերություններն ու պակասավոր կողմերն ենք
նկատում, այն էլ խոշորացույցով: Դժբախտաբար նույնիսկ մեր տան
անդամների լավ և դրական կողմերը չենք նկատում, միշտ գերա-դա-
սելով ուրիշին: Մեր Տերը չհանդուժեց այդ ոգին, որն հատուկ էր
փարիսեցիներին ու սադուկեցիներին, որոնք արտաքինով դատելով
մարդուն նրա աչքի շյուղն էին տեսնում, առանց անդրադառնալու, որ
իբրևն աչքի մեջ գերան կա: Այսպիսիների համար էր, որ Հիսուս
ասաց.

«Ամեն բարի ծառ բարի պտուղ է տալիս, և չար ծառ չար պտուղ է
տալիս: Լավ ծառը չի կարող վատ պտուղ տալ, ոչ էլ վատ ծառը՝ լավ պտուղ տալ»
(Մատթ. 7:17-20):

Եղբայրները ներկայացնում են ամբողջ մարդկությունը իր երկու հիմնական բարոյական գծերով: Կրտսերը թաթախված է մեղքի մեջ, բայց բոլորովին դատարկված չի սիրով լցվելու կարողությունից, իսկ ավագ եղբայրը՝ հավատարիմ է, օրինապահ, բայց կորցրել է ներելու ոգին: Կրտսերը հակառակ մասամբ իր քայքայված վիճակին, պղծում է ու մոխիրներից վերստին կյանք է ստանում և բարձրանում իր որդիական պատվին: Սակայն ավագ եղբայրը այլ ձևով է նայում այս հարցին: Եզրակացությունն այն է, թե ավագ որդին եսասեր է: Ավետարանիչը չի շարունակում, թե նա ապրվե՞ց իր հոր խոսքերից, հաշտվե՞ց, տուն մտա՞վ և ուրախացա՞վ եղբոր վերադարձի համար, բայց դա այնքան էլ կարևոր չէ:

Կյանքում բոլորս էլ քիչ թե շատ նմանվում ենք Անառակ որդուն, որովհետև մարդը թույլ է իր բնությամբ, քանի որ սխալ գործելը մարդկային է: Մեղքերը ինչ ձևի տակ էլ գործվեն, ծանր քարի պես ճնշում են գործադրում մեր խղճի վրա և հեռացնում մեզ Աստուծուց: Անառակ Որդին չունեք պետք եղած հատկությունը և կյանքի փորձառությունը, բայց կարողացավ իր մեջ ուժ գտնել ու վերադառնալ: Առակի ամենակարևոր դեմքը Անառակի Հայրն է, որը գրկաբաց ընդունում է իր մոլորյալ զավակին:

Այստեղ մի պահ թողնենք Անառակ Որդուն ու մոտենանք մեծ եղբորը: Կարծես թե ամեն ինչ լավ է այս երիտասարդի մոտ, հավատարմությամբ աշխատում է իր հոր հետ, կատարում նրա բոլոր հրահանգները ու երբեք նրա խոսքից դուրս չի գալիս, բայց երբ կրտսեր եղբայրը վերադառնում է, փոխանակ ուրախանալու, եսասիրությամբ ու նախանձով է լցվում նրա նկատմամբ: Այս պարագան հասկանալի է, երբ որ մանուկ ու պատանի ենք, ուզում ենք, որ մեր ծնողները մեզ ավելի շատ գնահատեն և սիրեն, քան մեր եղբայրներին ու քույրերին: Սակայն, երբ ծնող ենք դառնում ու զավակներ ունենում, երբեք կողմնապահություն չենք անում, բոլորին էլ բաժանում ենք մեր ծնողական սերը, սակայն Աստված չանի, եթե մի հիվանդ և թույլ մեկը լինի նրանց մեջ, բնական է, որ նրան ավելիով ենք ուշադրություն դարձնում, քանի որ նա շատ ավելի խնամքի կարիք ունի: Այսօր էլ մեր այս կյանքում դժբախտաբար կան այնպիսի անառակ որդիներ, որոնք չեն լսում իրենց ծնողներին, անտեղի վիրավորում, ցավեցնում են, չեն ուզում ենթարկվել օրենքներին, փորձում են ամենավատ բաները և մտածում են առանց աշխատանքի արագ հարստանալու մասին ու այդ ճանապարհին ժամանակից շուտ ընկնում և հայտնվում են կամ բանտերում կամ մի այլ տեղ, որտեղից վերադարձ չկա, ծնողներին թողնելով մեծագույն դժբախտության մեջ: Այսօր ամենուրեք ակնատես ենք լինում, թե ինչպես մարդիկ հաճախ հեռանում են մեր երկնավոր Հորից ու ընկնում անառակ որդու վիճակում: Երանի այս մարդիկ էլ անառակ որդու նման խոր պղծում ապրեն, գիտակցեն, որ մեղավոր են ու վերադառնան իրենց Հոր մոտ, որը բարի է և անպայման կների իրենց մեղքերը: Մնում է քայլը կատարել: Չղջման, ապաշխարության և անդրադարձի համար երբեք ուշ չէ:

«Անառակ Որդու» առակի պատմությունը կարդալով, պզուժ ենք, որ սերը չի թագավորել այս ընտանիքում, հակառակ դեպքում մեծ եղբայրը սիրով, խորը կարոտի ու ներողամտության պագուժներով

պիտի դիմավորեր իր կորած եղբորը և իրենց ընտանեկան ուրախությանը մասնակից պիտի դառնար: Իսկ «Անտառի Որդին» երբ ապրեց և իր մարմնի վրայ զգաց մարդկային բոլոր ստորացումներն ու վրկանքները, այն ժամանակ միայն հասկացավ իր թշվառության պատճառը:

Հետաքրքիր է Կ. Պոլսի Պատրիարք երջանկահիշատակ Շնորհք Գալուստյանի մեկնաբանությունը Անտառի Որդու Կիրակի օրվա խորհրդի մասին.

«Վատնելը վատ բան է, վատնելն անտառի և անկարգ մարդկանց գործն է: Դա մեծագույն չարիքն է անհատի և ընկերության համար: Եվ եթե Ավետարանի Անտառիը, սեփական դառը փորձառությունից ելնելով, մեզ ուղղելիք բարեկամական թելադրանք ունենար, ենթադրում ենք, որ դա հետևվյալ բառերով պիտի լիներ. «Հնարավոր է, որ դուք իմ չափ չեք ապականված, երանի ձեզ: Հնարավոր է, որ մեղքերի մեջ իմ չափ չեք մխրձված. վա՛յ նրանց, ովքեր ընկղմված են այդ տիղմի մեջ: Շատ դժվար կլինի նրանց վերականգնումը, մանավանդ ձեր դարում, նրանց մեծագույն մասը անդառնալիորեն կկորչի: Խոստովանում եմ, որ մեծագույն ցավս, որ մինչև կյանքիս վերջ ինձ նեղեց, հորս հարստության վատնումն էր, որը թափված կաթի նման այլևս անկարելի էր ձեռք բերել, և ժամանակս, որն այլևս անվերադարձ կորած էր...» (Շնորհք Պատրիարք Գալուստյան, «Մեծ Պահոց Կիրակիների շրթան», Սուրբ Էջմիածին, 2001, էջ 66-67):

Համաձայն Ընդհանրական Քրիստոնեական Հայրերից Հովհան Ոսկեբերանի Մատթեոսի մեկնության, Անտառի Որդու հայրը՝ Հայր Աստվածն է, Անտառի Որդին՝ մարդը, որ հեռանում է Աստծուց և իր շնորհները վատնում անտառկության մեջ: Ժամանակ է անցնում և մարդը ավելի մեծ մեղքի մեջ է ընկնում, դառնում խոպարած, (հրեական կյանքում խոպր անմաքուր կենդանի է և նաև պիղծ ոգին է խորհրդանշում), այսինքն նա այնքան անկում է ապրում, որ պիղծ միջավայրում է ապրում (խոպերի մեջ) ու ցանկանում է սնվել նրանց կերակուրից, սակայն այդ էլ չի թույլատրվում նրան: Այս, հուսախաբ և չափազանց ծանր վիճակում գտնվող, անձը հանկարծ անդրադառնում է, սթափվում, դարձի է գալիս, կարողանում է իր մեջ ուժ գտնել ու վերադառնալ Հոր մոտ, որը իբրև գթառատ և սիրող Հայր, ոչ միայն գրկախառնվելով ընդունում է նրան, այլ վերադարձնում առաջվա փառքը՝ հազցնելով նրա աջ մատին՝ մատանին, կոշիկները և պատմուճանը (մատանին նշան է հին իշխանության վերադարձի, կոշիկները՝ չարին, պիղծ ոգիներին հաղթելու, իսկ պատմուճանը՝ հին մարդու նորոգության): Նրա համար զոհաբերում է նաև պարարտ եզր, որը խորհրդանշում է Քրիստոսին, Ով իր կյանքը զոհաբերեց մարդկության մեղքերի փրկության համար:

Բարին այն է, որ մարդն զգում է, երբ վերադառնում է դեպի Աստված և հեռանում մեղավոր կյանքից, ապաշխարում ու արժանանում է Աստծու Արքայությանը: Մարդիկ, որոնք առավոտյան արթնանում են, տեսնում գեղեցիկ բնությունը ու փառք են տալիս Աստծուն, որ իրենց տվել է ևս մեկ օրվա կյանք, նրանք իրապես հասկանում են, թե ինչքա՛ն մեծ պարգև են ստացել Արարչից:

Երուսաղեմի Պատրիարք Թորգոմ Գուշակյանը այսպես է բացատրում Անտառի Կիրակի օրվա խորհրդի մեջ փրկության գաղափարը. «Ինչպե՞ս հրեշտակ մըն է մարդ, որ միշտ երկինքը կերպեմ. անոր հոգիին մեջ միշտ նշույներ կան, որոնք ցույքերն են գերաշխարհիկ պայծառությանց. զգացումներ, որոնք անեղծանելի ժառանգության մը մնացորդներն են իր մեջ: Մին այդ պայծառ զգացումներեն, որոնք մարդուն բարոյական

մեծությունը կհազմեն, փրկության իղձն է ինքնին»: Ըստ Թորգոմ Սրբա-
պանի, մարդն ապրում է այնքան, որքան ժամանակ իր մեջ կենդանի
է փրկության այս իղձը, որի մեռնելուց հետո էլ բարոյապես մեռնում
է և մարդը: (Թորգոմ Պատրիարք Գուշակյան, «Քարոզներ» «Անտակի
Կիրակին», Երուսաղեմ, էջ 159):

Եկեք ամեն մեկս քնենք մենք մեզ, տեսնելու համար թե կյան-
քի ո՞ր ուղղությամբ ենք ընթանում՝ հոր տանից հեռացողի՞, թե՞ վե-
րադարձի ճանապարհով ընթացողի:

Վերադարձի ճանապարհը մեր քայլերը պիտի ուղղի դեպի
Հայաստանյայց Առաքելական մեր Մայր Եկեղեցին, որն իր սիրտը
լայն բացած սպասում է իր մեղավոր ու վղջացող զավակներին: Այս
առակի միջոցով մեր Եկեղեցին կոչ է անում բոլոր մեղավորներին ու
մոլորյալներին. «Բռնեք վերադարձի ճանապարհը, եկեք և այս փակյալ
խորանի առաջ ծեծեք ձեր կուրծքը և խնդրեցեք Աստծու ներողամտությունը,
Նրա ողորմածությունն ու գուրբը և զատահ եղեք, որ Նա պիտի ընդունի ձեր
աղոթքը ու, երբ բացվի խորանը, Նա իր Հարության ավետիսով պիտի ասի
ձեզ, թե իրապես ազատվեցիք ձեր մեղքի կյանքից, եկեք, օրհնվածներ, մտեք
Աստծու արքայությունը»:

Այս հետաքրքիր, բայց պարզ պատմությունը ուզում եմ կապել
Եկեղեցու կյանքի հետ:

«Երկու եղբայրներ են լինում, որոնցից մեկը ամուսնացած էր, ուներ
ընտանիք, իսկ մյուսն՝ ամուրի էր: Երկուսն էլ ապրում էին սիրով ու
համերաշխ: Իրենց մեջ հավասարապես բաժանել էին հայրական ժառանգու-
թյամբ ստացած հողը, որի վրա գիշեր ցերեկ աշխատում էին: Մի օր ամուրի
եղբայրը ինքն իրեն մտածում է ու ասում. «Արդար չի, որ այս ժառանգու-
թյունը և նրա արդյունքը մեր մեջ բաժանվի հավասարապես, քանի որ ես
առանձին մարդ եմ և իմ հոգսերս ավելի քիչ են»: Այս մտածումով էլ նա
ամեն գիշեր, աշխատանքից հետո, տուն վերադարձի ճանապարհին, իր պար-
կում վերցրած բավական քանակությամբ ցորեն, տանում ու լցնում է եղբոր
շտեմարանը: Մինչ այդ նույնպիսի մտածում է ունենում նաև ամուսնացած
եղբայրը, որն իր մտքում ասում է. «Արդար չի, որ այս ժառանգությունը և նրա
արդյունքը մեր մեջ հավասարապես բաժանվի, քանի որ ես ամուսնացած
լինելով, վերջ ի վերջո պիտի ունենամ իմ մասին մտածողներ, մինչ եղբայրս,
իբր նեղ օրերին կարիքը պիտի ունենա առավել հոգատարության»: Նա
նույնպես ամեն գիշեր աշխատանքից հետո, տուն գալու ճանապարհին, իր
պարկում վերցրած բավական քանակությամբ ցորեն, տանում ու լրցնում է
եղբոր շտեմարանը:

Մի օր գաղտնիքը բացահայտվում է ու եղբայրները ողջագուրվում են»:

Այս պատմությանը կարելի է հետևյալ բացատրությունը տալ.
«Երկու եղբայրները ներկայացնում են մարդկությունը, դաշտը, ուր նրանք
աշխատում են՝ Եկեղեցին է, իսկ ժառանգությունը՝ հասնում է Աստծուց:

Մայր Աթոռի միաբան Սիոն Արք. Մանուկյանն ասում է.

«Աստված Հայրն է բոլոր անտակ որդիներուն, որոնց դարձին և
վղջման կսպասե, զանոնք գրկելու և համբուրելու համար: Ո՞վ հավատացյալ,
Տերը քեզի կսպասե, զնա՛, նեովե Անոր գիրկը և խոստովանե. «Հայր, մեղա
հերկինս և առաջի քո»: Այն ատեն Անիկա սիրո ժպիտով մը քեզի պիտի
դիմավորե, գրկե հայրական սիրո և ներման համբուրներ դրոշմե ճակտիդ

վրա, և ըստ իր հրեշտակներուն. «Ուրախացեք ինձի հետ, վասնչի այս անանակ զավակս մեռած էր՝ հարություն առավ և կորսրված էր՝ գտնվեցավ» (Միոն Ա.բք. Մանուկյան, «Ավետարանի Պատգամներ», Բ. Տպագրություն, Երուսաղեմ, 1965, էջ 39):

**Օրուայ շարականը ԳԿ.
«Օրհնենք զքեզ»**

Օրհնենք զքեզ անսկիզբն հայր որդույդ միածնի, զոր առաքեցեր ի դարձումն մոլորեալ ոչխարիին. դարձո եւ զմեզ ի մեղաց որդույ քո չարչարանօք:

Գովենք զքեզ բան եւ լոյս որ պտիրական քո պատկեր լուսով ճրագի քո գտեալ վերականգնեցեր. կանգնեա վանկեալքս մեղօք քոյին սուրբ չարչարանօք:

Բարերանենք զփառակիցդ հօր զհոգիդ ճշմարիտ. որ նորոգեցեր զինացեալքս մեղօք հնոյն ադամայ. նորոգեա եւ զմեզ ի մեղաց նորոգութեամբ քո շնորհաց:

Օրհնում ենք քեզ Միածին Որդուդ անսկիզբ Հայր, Որին ուղարկեցիր մորթրված ոչխարին դարձի բերելու համար. Թո Որդու չարչարանքներով մեզ էլ մեր մեղքերից դարձի բեր:

Գովարանում ենք քեզ Բան և Լույս, որ Թո տիրական պատկերի ճրագի լույսով գտար ու վերականգնեցիր. Թո սուրբ չարչարանքներով մեղքով ընկածներիս էլ վերականգնիր:

Օրհնում ենք քեզ Հոր փառակից ճշմարիտ Հոգի, որ հին Ադամի մեղքերով հնացածներիս նորոգեցիր. Թո սուրբ չարչարանքներով մեղքով ընկածներիս էլ վերականգնիր:

Կանգուն պահենք մեր Եկեղեցին: Լսենք Աստծու կանչը և վանգերի ղողանջները, որոնք հրավիրում են մեզ աղոթքի, ապաշխարության ու բարի կյանքի: Իրական ապաշխարությունը այն է, որ հավասարակշռենք մեր գործերը, առաջին հերթին հաշվետու լինելու մեր անցած կյանքի համար, որպեսզի կարողանանք Աստծու առաջ պատասխան տալ: Իրական քրիստոնյան նա է, ով բարի գործերով է փրկվում, հավատքով, աղոթքով ու սիրով: Այսօր, երբ բոլորս էլ կանգնած ենք Աստծու խորանի առաջ վստահ լինենք, թե մեր Հայրը, որ երկնքում է, մեր անկեղծ սրտից բխած աղոթքներն ու խնդրանքները կլսի և կկատարի: Ամեն: